

Ödeshögs kommun

Systematiskt kvalitetsarbete Slutrapport, läsår 23/24

Kort version

Innehåll

Inledning	3
Delrapport 1 - Utbildning och resultat	4
Delrapport 2 - Fritidshem, förskola och pedagogisk omsorg	7
Delrapport 3 - Ekonomi	8
Delrapport 4 - Värdegrund	10

Inledning

Bakgrund

Skollagen 4 kap. Kvalitet och inflytande

3 § Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera och följa upp utbildningen, analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen.

4 § Sådan planering, uppföljning, analys och utveckling av utbildningen som anges i 3 § ska genomföras även på förskole- och skolenhetsnivå.¹

Huvudmannens arbete med det systematiska kvalitetsarbetet är en kontinuerlig cykel som återkommande analyseras och revideras för att verksamheten ska uppnå en högre måluppfyllelse. I skollagen finns ingen tydlig definition av hur arbetet ska genomföras, men genom Skolverkets *Allmänna råd*² tillika kommentarer ges ändå en tydlig indikation kring hur detta arbete bör bedrivas.

Det grundläggande kravet är att Skolverkets *nationella mål*³ ska uppfyllas och därför läggs ett stort fokus på uppföljning och analys av insamlad dokumentation. Angivna orsaker till eventuella brister i måluppfyllelsen ska anges, tillsammans med planerade åtgärder på kort och lång sikt. Den insamlade dokumentationen blir således ett värdefullt stöd för beslut om både prioriteringar och utvecklingsinsatser.

Barn och elever har rätt till inflytande och ansvar enligt både FN:s konvention om barns rättigheter, skollagen och de olika läroplanerna. Beroende på ålder och utvecklingsnivå ska graden anpassas för att möjliggöra deltagande och medverkan i kvalitetsarbetet. Även vårdnadshavares synpunkter och idéer ska tas till vara, om än i en mindre omfattning.

I Ödeshögs kommun har vi under läsåret 2023/2024 redovisat detta kvalitetsarbete i fyra delar som sedan kombinerats till denna slutliga kvalitetsrapport. De fyra delrapporterna hanterade:

Undervisning och resultat

Fritidshem, förskola och pedagogisk omsorg

Ekonomi

Värdegrund

---

¹ Skollag (2010:800),

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800/#K4, 2023-06-26.

² Allmänna råd: Systematiskt kvalitetsarbete - För skolväsendet,

<https://www.skolverket.se/publikationsserier/allmanna-rad/2012/systematiskt-kvalitetsarbete---for-skolvaseudet>, 2023-06-26.

³ Nationella målsättningar,

<https://www.skolverket.se/om-oss/var-verksamhet/skolverkets-prioriterade-omraden/styrning-och-ledarskap/okad-kvalitet-och-likvardighet-i-forskola-och-skola/nationella-malsattningar>, 2023-09-27

Delrapport 1 - Utbildning och resultat

Analys måluppfyllelse

Likvärdighet inom skolformer och verksamhet

Vi strävar efter att stärka likvärdigheten i verksamheterna genom en kontinuerlig kompetensutveckling för alla medarbetare. Den lilla kommunen till trots ser vi en fortsatt god rekrytering av kvalificerad personal och vi arbetar aktivt med vårt arbetsgivarvarumärke.

Kvalitetsmässigt ska vi lyfta statistik över kvarstående skillnader, såsom den mellan flickor och pojkar, för att det kompensatoriska uppdraget ska få full kraft. Uppföljning kommer att ske med enhetschefer på förvaltningsnivå för att sedan effektueras ute i verksamheterna.

Långsiktiga effekter covid-19

Pandemin påverkar oss fortfarande men den utbildningsskuld som nationellt lyfts fram som en potentiell efterverkan har inte märkts av i Ödeshög. Däremot rapporterar verksamheten om den positiva effekten av fysiska möten och behovet av att återupprätta borttappade rutiner. Arbetet sker på enhetsnivå, men på förvaltningsnivå uppmuntras insatserna.

Frånvaro

Problemet kring frånvarande elever fortsätter, både nationellt och i vår egen verksamhet. Det är svårt att få en översikt på hur stort problemet faktiskt är då alla parter bedömer olika. När är en frånvaro problematisk? Det finns inte ett procenttal som stämmer för alla. En lagändring efterfrågas av såväl verksamheter som intresseorganisationer men det tar tid. Tills dess att det kommer tydligare direktiv kan vi bara göra vårt bästa.

Vi kan se att det arbetssätt vi tog fram i samband med uppdraget från kommunstyrelsen är aktivt, men att det även fortsatt finns en liten gråzon i fasen med att komma tillrätta med problemet. Orsaken är inget annat än att varje elevsituation är annorlunda och att det är svårt att skapa standardiserade arbetssätt utifrån en ständigt skiftande palett.

Problematiken kring frånvaro har dock synliggjorts i och med projektet och alla kommunens politiker har fått information om situation och forskningsläge. Inom våra egna verksamheter informerar vi vårdnadshavare kring vikten av närvaro redan från förskolan och vi försöker hålla en röd tråd genom hela skolgången genom ett starkare samarbete i dessa frågor vid övergångar. Vi fortsätter att hålla oss à jour och följer utvecklingen på nationell nivå.

Utvecklingsinsatser

Förstelärartjänster

Vi gör ett omtag med våra förstelärartjänster vilka utannonseras under hösten 2023. Erfarenhetsmässigt har dessa tjänster bitvis inneburit lite av en utmaning, uppdrag och förväntan har inte alltid stämt överens. Genom en tydlig förankring i läroplanen, delvis genom arbetsplatsträffar men även genom den så kallade utvecklingsgruppen, hoppas vi nu på en stabil nystart.

Uppdrag Syv

Studie- och yrkesvägledningen har verkligen fått en nystart och appliceras nu i alla årskurser från F-9. Syftet är att öka elevernas motivation och på sikt leda till att fler elever blir behöriga och genomför studier på gymnasiet och högskola med ett livslångt lärande som mål.

För att säkerställa arbetet över tid behövs en tydlig struktur över arbetsgång och ansvarsområden inarbetas på enhetsnivå, uppföljning och analys görs årligen i samband med det systematiska kvalitetsarbetet. Förvaltningen har påbörjat ett arbete med att uppdatera och kvalitetssäkra verksamhetshandboken och stöddokument kopplade till Uppdrag Syv får hanteras under detta projekt.

Speciallärare matte

Insatsen har fallit väl ut men ett större och mer övergripande behov kvarstår. Gemensam analys tillsammans med enhetschefer planeras för framtida planering.

Kunskapsresultat elever

Idag används den officiella statistiken för våra elevresultat framtagen av Kolada när vi gör jämförelser mellan dels andra kommuner och dels vår egen verksamhet. Ofta finns det dock en felmarginal utifrån våra egna siffror och det beror på att elevgrupper klassificeras på olika sätt, en elev som vi räknat med i ett resultat kan räknas bort i de officiella siffrorna.

Vi ser det som ett bra verktyg i kvalitetsarbetet att ha en egen tillförlitlig statistik över tid där vi dels kan jämföra mellan åren, men även följa klasser genom flera årskurser. Hur har deras resultat påverkats över tid? Visar resultaten när elevgruppen förändrats eller när insatser gjorts? Vårt mål är att kunna presentera en avgångsklass från förskoleklass till årskurs 9 istället för att jämföra olika avgångsår med varandra. Den jämförelsen kan aldrig bli kvalitativ då det handlar om helt olika elevgrupper.

För våra verksamheter inom förskola och fritidshem där målluppfyllelsen inte utgörs av summativa bedömningar är uppdraget att skapa en tidsöverskridande statistik inte möjligt. Däremot är det systematiska kvalitetsarbetets grundfrågor "Var är vi?", "Vart ska vi?", "Hur gör vi?" och "Hur blev det?" högst aktuellt i även i dessa verksamheter. Både inom förskola och fritidshem har vi nystartade projekt från höstterminen 2023 som vi ser fram mot att kunna följa över tid.

Uppföljning elever annan kommun

Varför väljer vårdnadshavare inte Ödeshögs verksamheter? Vi har idag en bra bild av de vanligaste orsakerna såsom närhet till jobb, närhet till kommungräns etcetera. Ur en ekonomisk synvinkel tjänar vi på att få behålla dessa elever i kommunen både på kort och potentiellt lång sikt. Ett barn eller elev kostar mindre i vår egen verksamhet än i en annan kommuns och med en skolgång i kommunen finns det en större chans att man stannar kvar och blir en skattebetalande vuxen. Därför vill vi ta vårt ansvar och proaktivt arbeta med återkoppling till vårdnadshavare i motsats till att vänta på eventuella problem. Rutinen behöver ses över och därefter räknar vi med att årligen kunna ta kontakt.

Nya kontakter med gymnasieskolor sker hösten 2023 efter en sammanställning av våra elevers gymnasieval. En översikt med trender och strömningar ska tas fram för att bättre förstå hur kartbilden ser ut. Skiljer sig Ödeshög från nationella val?

Analys klagomålshantering

Vi behöver bli bättre på att sammanställa inkomna klagomål. Därför ser vi ett behov av att klassificera vad som i rektors tjänst kan räknas som verkställighet och vad som ska anses som ett inkommit klagomål. Hur dessa ska registreras och sammanställas på ett överskådligt sätt ska också framgå.

Analys tillsyn

Vi behöver bevaka förskolan Bäckalyckans succession efter att nuvarande rektor slutar. Vi behöver också ta tillvara på tidigare tillsynsplaner för att kunna genomföra tillsynsbesök som säkerställer kvalitet i verksamheten för barngrupperna.

Delrapport 2 - Fritidshem, förskola och pedagogisk omsorg

Analys övergripande

Liksom för alla våra verksamheter är det första året som vi genomför en kvalitetsredovisning till nämnden på det här sättet vilket innebär att vi nu bygger upp en grund att bygga vidare på under kommande år. Det pågår redan nu många bra insatser i verksamheten och det är upp till oss på lednings- och förvaltningsnivå att lyfta upp och synliggöra detta för er inom politiken.

Inom både förskola och fritidshem har vi relativt nya rektorer på plats. Vårt systematiska kvalitetsarbete i förskolan har kommit en god bit på väg och vi inväntar den första uppföljningen av *Hitta språket* och *Hitta matematiken*. Framöver kommer vi kunna följa hur förskolans arbete återspeglas i skolan.

I fritidshemmen är rektor och biträdande rektor nya för läsåret 2023-2024 och det behövs en tid för att lära känna verksamheten. Flera utvecklingsinsatser är redan implementerade och vilka kommer att kunna följas upp över tid.

Analys behov

Inom den administrativa organisationen behöver vi tillgodose att dessa arbetsuppgifter inte läggs på rektor över tid, något som hindrar utveckling både inom administration och pedagogiskt ledarskap.

Stora barngrupper i små lokaler inom fritidshemmets verksamhet är något som över tid kan minska måluppfyllelse. Vi behöver säkerställa tillgången av lokaler över tid fram till ombyggnationen av Fridtjuv Berg.

Vi behöver också tillgodose säkerhetsaspekten kring våra fritidshemslokaler.

Delrapport 3 - Ekonomi

Sammanfattning

Ekonomirapporten, som är en del av det bildningsförvaltningens systematiska kvalitetsarbete, belyser ekonomiska aspekter av nämndens samtliga verksamheter över tid och hur Ödeshögs kommun ligger till i relation till landets övriga kommuner.

Rapporten visar att Ödeshögs nettokostnadsavvikelser varierar över åren. Verksamheterna förskola och grundskola förskoleklass - åk 9 kostade 5 mnkr mer än statistiskt förväntat 2022. Statistiskt förväntade kostnader utgår från Ödeshögs förutsättningar och används för att ge en mer rättvisande bild av hur kommunen ligger till i jämförelse med andra kommuner.

I rapporten presenteras effektivitetsindex för förskola och grundskola förskoleklass - åk 9. Index för effektivitet baseras på nyckeltal för kvalitet och resurser, med justeringen för strukturella förutsättningar. Effektiviteten för verksamheterna varierar mellan åren.

En avslutande analys konstaterar att nämnd och förvaltning behöver ha en förståelse för att verksameters budgetavvikelser påverkar bidragsmöjligheter efterföljande år. Det behövs dessutom en medvetenhet om vilka konsekvenser tillfälliga anslagsökningar kan få vad gäller framtida bidragsmöjligheter. Har kommunen själv finansierat en verksamhet, förväntas kommunen fortsätta med det.

Ska kommunen minska kostnadsavvikelser är det önskvärt att det görs etappvis för att inte gå miste om framtida bidragsfinansiering. För att undvika icke önskade åtgärder i den egna skolverksamheten behöver den pedagogiska omsorgen, gymnasieskolan samt den anpassade grund- och gymnasieverksamheten även fortsättningsvis vara budgetmässigt finansierade.

Förvaltningens interna resursfördelningsmodell, som tar hänsyn till prognostiserat barn- och elevantal, är en förutsättning för kostnadseffektivitet. Kostnadseffektivitet förutsätter att den egna verksamheten är flexibel vad gäller bemanning, antal grupper, lokalanvändning och att personal kan arbeta i mer än en verksamhet. En hög andel högskoleutbildade pedagoger förbättrar flexibiliteten och höjer kvaliteten i flera verksamheter. För att säkerställa kompetensförsörjningen på sikt, behöver förvaltningen arbeta för att behålla utbildade pedagoger även om antal invånare i åldersgruppen 1-15 år varierar.

Analys

Barn- och utbildningsnämnden och bildningsförvaltningen behöver ha en förståelse för att verksamheternas budgetavvikelser påverkar efterföljande års bidragsmöjligheter. Det behövs också en medvetenhet om vilka konsekvenser tillfälliga anslagsökningar kan få vad gäller framtida bidragsmöjligheter. Har kommunen själv finansierat en verksamhet, förväntas kommunen fortsätta med det.

Vill Ödeshög minska nettokostnadsavvikelsena handlar det till stor del om att grundskola förskoleklass - åk 9 behöver komma till rätta med negativa budgetavvikelser. Vill kommunen ytterligare minska nettokostnadsavvikelsen är det önskvärt att det görs etappvis för att inte förlora bidragsmöjligheter.

För att undvika icke önskade åtgärder i den egna skolverksamheten behöver den pedagogiska omsorgen, gymnasieskolan samt den anpassade grund- och gymnasieverksamheten även fortsättningsvis vara budgetmässigt finansierade. För att hamna på rimlig nivå budgetmässigt krävs kunskap om volymförändringar, prisutveckling, och trendförskjutningar vad gäller val av skolor och utbildningsvägar.

Kostnadseffektivitet förutsätter att förvaltningen är konsekvent med resursfördelningen till den egna skolverksamheten. Den interna resursfördelningsmodellen behöver även fortsättningsvis utgå från prognostiserat antal barn och elever, för att fånga upp demografiska förändringar.

Kostnadseffektivitet förutsätter också är att den egna verksamheten är flexibel vad gäller bemanning, antal grupper, lokalanvändning och att personal kan arbeta i flera verksamheter. En hög andel högskoleutbildade pedagoger förbättrar flexibiliteten och höjer kvaliteten i flera verksamheter. För att säkerställa kompetensförsörjningen på sikt, behöver förvaltningen arbeta för att behålla utbildade pedagoger även om demografiutvecklingen gör att antal invånare i åldersgruppen 1-19 år varierar.

Delrapport 4 - Värdegrund

Analys övergripande

Som alla vet kan det vara svårare att både belysa och följa upp vad vi i dagligt tal brukar kalla mjukare värden och vad vi i denna rapport valt att kalla värdegrund. Vid en tidig utvärdering av arbetet har ledningsgruppen kommit fram till att det pågår många bra insatser ute i verksamheterna, både de som varit igång och rullat ett tag och de som är ganska nya satsningar. Det alla var överens om är att vi behöver bli bättre på att samla ihop våra insatser och utvärdera resultaten, samt att bli bättre på att kommunicera kring dem. I och med läsårets nystart kring systematiskt kvalitetsarbete och de rapporter vi presenterat under året tror vi att vi är en god bit på väg. Alla fyra rapporterna kommer att samlas i en gemensam slutrapport vilken kommer att presenteras i början av höstterminen 2024.

Analys lokaler och inventarier

Kommunens förskolor och skolor är slitna, flera lokaler håller inte måttet och vi är generellt trångbodda på ytor som inte är anpassade för verksamheten. Inventarier och leksaker är slitna, självklart påverkar detta mående hos både barn, elever och personal. Vi ser väldigt positivt på de byggprocesser som är i gång samtidigt som det behöver poängteras att det yttre arbetet under tiden kommer att påverka vår verksamhet. I framtida analyser behöver vi ta höjd för denna påverkan.

Analys inflytande

Både förskolor och grundskolor arbetar med barn- och elevinflytande i form av bland annat trygghetsvandringar och enkäter. Något som är viktigt här är återkoppling och utvärdering av resultatet över tid. Ofta har eleverna många egna bra idéer och tack vare en välfungerade elevrådsverksamhet kan dialogen hållas öppen. I förskolan kan det vara svårare då det krävs en annan form av lyhördhet hos pedagogerna och att man mer får använda sig av termen "upplevd trygghet".